

Sylwester Staniszewski

Przewodniczący Krajowej Rady Związków i Stowarzyszeń Abstynenckich

Rola stowarzyszeń abstynenckich w polityce problemów alkoholowych

Odpowiedź na pytanie – jaka jest dziś rola stowarzyszeń abstynenckich w polityce problemów alkoholowych na poziomie samorządów gminnych i wojewódzkich oraz urzędów centralnych? – jest złożona, ponieważ dotyczy trzech płaszczyzn współpracy, które są ze sobą w naturalny sposób powiązane.

Współpraca wymienionych podmiotów obejmuje również duży wycinek przestrzeni czasowej i różnych doświadczeń w tym zakresie. Inaczej wygląda ten obraz współpracy z punktu widzenia działań z samorządem gminnym, inaczej z punktu widzenia samorządu wojewódzkiego, a jeszcze inaczej z perspektywy urzędów i instytucji centralnych.

Obszary aktywności – pole do współpracy

Stowarzyszenia abstynenckie mają w obecnej rzeczywistości do wypełnienia dwa obszary aktywności:

- działalność na rzecz własnych członków,
- działalność zewnętrzną na rzecz środowiska lokalnego (w rozumieniu szerszym z samorządem wojewódzkim oraz instytucjami i urzędami centralnymi włącznie).

W pierwszym obszarze działalności stowarzyszenia abstynenckie realizują zadania wewnętrzne w zakresie motywowania do podjęcia leczenia, uznania bezsilności wobec alkoholu, zidentyfikowania osób z problemem alkoholowym, wsparcia i dalszego procesu ich zdrowienia, rehabilitacji oraz pomocy ich rodzinom, zapobiegania nawrotom, nauki życia bez alkoholu.

W ostatnim dwudziestoleciu stowarzyszenia abstynenckie miały najdłuższe i w większości bardzo pozytywne doświadczenia w zakresie współpracy z samorządami lokalnymi. Dotyczy to przede wszystkim zlecenia stowarzyszeniom do realizacji zadań w ramach gminnych programów rozwiązywania problemów alkoholowych; znane są przypadki zlecenia przez samorządy całych programów do realizacji i koordynacji.

Wieloletnia współpraca, w miarę dobra baza lokalowa i techniczna stowarzyszeń, poparta realną ofertą pomocy dla osób z problemem alkoholowym oraz spontaniczność i pełne zaangażowanie społeczności abstynenckiej – wpływają na pozytywny obraz klubów i stowarzyszeń abstynenckich jako skutecznych i wiarygodnych partnerów samorządów. Opinię tę opieram na obserwacjach własnych, jak również innych osób współpracujących z ruchem, na podstawie rozmów z wójtami, burmistrzami, prezydentami gmin i miast podczas rocznic czy innych imprez profilaktycznych organizowanych przez stowarzyszenia dla społeczności lokalnej, artykułów prasowych, audycji radiowych i telewizyjnych, na które się natknąłem.

Stowarzyszenia abstynenckie są jedynymi sprawdzonymi organizacjami pozarządowymi, które zajmują się rehabilitacją osób po leczeniu odwykowym. Powrót do „normalnego życia” dotyczy nie tylko aspektu fizycznego, ale również powrotu do aktywności na płaszczyźnie zawodowej, społecznej i uporządkowania życia rodzinnego. Co w języku działań europejskich nazywamy przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu.

Stowarzyszenia abstynenckie swoją działalność opierają w głównej mierze na pracy wolontariuszy – osobach, które pokonując własne uzależnienie, zmieniły pozytywnie swoje życie – oraz członkach ich rodzin, którzy wyszli z kręgu współuzależnienia i obecnie aktywnie włączają się w życie społeczne. Pomagając innym, stają się lokalnymi liderami organizacji pozarządowych, profilaktyki

alkoholowej, animacji zdrowego i aktywnego stylu życia. Wykorzystując swoje dotychczas ukryte zdolności, w pełni włączają się w działalność społeczną.

Nie można tu pominąć relacji pomiędzy Wspólnotą AA a ruchem abstynenckim w Polsce; są to funkcjonujące obok siebie dwa niezależne nurty samopomocowe dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Różnią się one w podejściu do sposobu sprawowania samopomocy i budowania trzeźwości.

Wspólnota AA skupia nieformalne grupy samopomocowe działające na bazie Programu 12 Kroków i 12 Tradycji. Abstynencki Ruch Klubowy (organizacje pozarządowe) działa na podstawie statutów i regulaminów, wynikających z ustawy o stowarzyszeniach. Z tego z kolei wynikają różne zakresy ich działalności, ale także potrzeby i możliwości realizacyjne.

Celem wspólnym jest abstynencja i trzeźwość członków, jak również udzielanie wsparcia samopomocowego osobom szukającym takiej pomocy. Wszystko zależy jednak od ludzi, którzy mają wpływ na decyzje zarówno w samorządzie, w AA, jak i ruchu abstynenckim.

Współpraca z leczeniem odwykowym jest dla ruchu abstynenckiego sprawą kluczową. Ponieważ stowarzyszenia abstynenckie w swoim działaniu kładą główny nacisk na motywowanie osób uzależnionych do zmiany i rehabilitację tych osób po leczeniu odwykowym. Wiemy, że osoba uzależniona zmotywowana do podjęcia leczenia musi być „przekazana” do leczenia odwykowego praktycznie natychmiast. To samo po leczeniu odwykowym, stowarzyszenie abstynenckie stanowi naturalną grupę wsparcia i realizacji programu rehabilitacji. Przekazywanie sobie osoby podejmującej leczenie musi być czymś naturalnym i pożądanym. Członkowie stowarzyszeń powinni mieć możliwość korzystania z terapii w poradniach, a te z kolei mogłyby wprowadzać swoich pacjentów w formy pracy stowarzyszeń abstynenckich.

W ostatnich latach obserwuję kurczenie się oferty leczenia odwykowego. Działania poradni odwykowych są w wielu przypadkach niewystarczające. W niektórych miejscowościach zostały całkowicie zamknięte. Stowarzyszenia abstynenckie i grupy AA stały się jedynymi miejscami, w których ludzie z problemem alkoholowym mogą uzyskać pomoc.

Myszę, że powinna tu nastąpić koordynacja na szczeblu ogólnopolskim i wojewódzkim, żeby wypracować taki system, który byłby w stanie sprostać tym oczekiwaniom i potrzebom; tutaj widzę ogromne pole współpracy dla Krajowej Rady i PARPA.

Oddzielny problem stanowi sprawa zobowiązania sądowego do podjęcia leczenia odwykowego, które w dalszym ciągu jest najsłabszym elementem systemu.

Nowe wyzwania dla stowarzyszeń

Postawiła je ustawa o pożytku publicznym i o wolontariacie. W ustawie tej zawarto podstawy prawne regulujące współpracę organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Istnieje obecnie obowiązek administracji rządowej i samorządowej współpracy z organizacjami realizującymi zadania pożytku publicznego (nie tylko posiadającymi status pożytku).

Radom gmin i powiatów oraz sejmików wojewódzkich ustawa nałożyła obowiązek uchwalania rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. 27 listopada 2003 roku została powołana Rada Działalności Pożytku Publicznego.

Powstanie samorządowych struktur wojewódzkich przyspieszyło w pewnym stopniu integrację ruchu abstynenckiego w Polsce. Powstanie Krajowej Rady, opartej w swych strukturach na wojewódzkich związkach stowarzyszeń abstynenckich, daje nam możliwość współpracy na każdym z tych poziomów:

- stowarzyszenie na poziomie lokalnym,
- związek na poziomie województwa i marszałka,
- Krajowa Rada na szczeblu instytucji i urzędów centralnych.

Należy również wspomnieć o doświadczeniach międzynarodowych, o przynależności Krajowej Rady do Eurocare.

W porównaniu ze współpracą na szczeblu lokalnym pozostałe są doświadczeniami bardzo młodymi, obejmującymi okres kilku ostatnich lat. Stały się jednak w chwili obecnej dynamicznie rozwijającą się formą współpracy.

Chcąc uczestniczyć aktywnie w rozwiązywaniu problemów społeczności w rozumieniu globalnym, w sytuacji wielości zadań i podmiotów, które mogą się sięgać po środki na ich

realizację, żeby być na tym polu konkurencyjnym, nie ma dla ruchu abstynenckiego innej drogi jak wzmacnianie struktur o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim, które zajmowałyby się organizowaniem i prowadzeniem szkoleń odpowiadających z jednej strony na zapotrzebowanie środowiska abstynenckiego, z drugiej spełniających wysokie standardy i dających niezbędną, fachową i profesjonalną wiedzę. Prowadzenie takich szkoleń wydaje się koniecznością, jest to pewny mechanizm trwałego zabezpieczenia interesów i potrzeb stowarzyszeń abstynenckich.

Ważną sprawą jest również lobbing w aspekcie rozwiązań ustawowych dotyczących działań organizacji.

Statutowym celem Krajowej Rady jest podwyższenie jakości i skuteczności inicjatyw związanych z szeroko rozumianymi działaniami ruchu abstynenckiego na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych i propagowania trzeźwości, w tym prowadzenie działań wspomagających technicznie, szkoleniowo, informacyjnie organizacje pozarządowe, działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Od trzech lat Krajowa Rada realizuje, przy wsparciu finansowym FIO, program szkoleniowy dla członków stowarzyszeń „Wspólnie znaczy lepiej”. Celem głównym tego programu jest zwiększenie skuteczności pomagania rodzinom z problemem alkoholowym poprzez zwiększenie wiedzy i praktycznych umiejętności kadry liderów stowarzyszeń/klubów abstynenckich do prowadzenia działań na rzecz wzmocnienia i usprawnienia programów samopomocowych skierowanych do osób uzależnionych, które wychodzą z nałogu, a także zdobycie nowych kwalifikacji do nowoczesnego zarządzania organizacją. Realizacja projektu na różnych obszarach Polski zwiększa również wymianę doświadczeń wśród uczestników.

Uzupełnieniem tych działań jest poradnictwo, które realizujemy w Punkcie Konsultacyjno-Doradczym. W ten sposób poszerzamy obszar działania organizacji trzeźwościowych i ułatwiamy dostęp do pomocy osobom uzależnionym. Zadania te realizujemy, działając w dwóch obszarach: szkolenia/warsztaty i informacja/doradztwo.

Sprecyzowany przez nas cykl sześciu dwudniowych szkoleń w każdym z pięciu woje-

wództw, pozwolił wykształcić profesjonalnie działających wolontariuszy, którzy jeszcze do niedawna sami byli zagrożeni wykluczeniem społecznym. Tematyka szkoleń obejmuje:

1. Pierwszy kontakt z osobą uzależnioną i skuteczna motywacja do podjęcia leczenia i zmiany zachowań na prospołeczne.
2. Prawno-finansowe aspekty funkcjonowania nowoczesnej organizacji, samoregulacja branżowego III sektora.
3. Nowoczesne technologie w nowoczesnych organizacjach; prowadzenie dokumentacji elektronicznej, wykorzystanie multimediiów i internetu w pracy z beneficjentem, skuteczne przeciwdziałanie e-wykluczeniu.
4. Ekonomia społeczna, instytucje ekonomii społecznej, wykorzystanie elementów ekonomii społecznej w realizacji społeczno-zawodowej osób z problemem alkoholowym.
5. Spełnianie się wolontariuszy; zasada wzajemności, zewnętrzne i wewnętrzne korzyści, przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, wolontariat seniorów.
6. Rola organizacji abstynenckich w realizacji lokalnej polityki społecznej na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, współpraca z samorządem, partnerstwo wewnątrzsektorowe.

Szkolenia odbywają się równolegle w pięciu województwach, obejmując swym zasięgiem stowarzyszenia aż z 11 województw, w których funkcjonują związki wojewódzkie. W ciągu trzech lat zostało przeszkolonych ponad 300 osób.

Uzupełnieniem cyklu szkoleniowego jest dwudniowa konferencja szkoleniowa dla liderów stowarzyszeń abstynenckich. Jest ona bardzo ważnym ogniwem naszego projektu. Konferencja jest organizowana wspólnie z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Należy również wspomnieć o Punkcie Konsultacyjno-Doradczym, w którym pracuje specjalista prawa i organizacji pomocy społecznej z wieloletnim doświadczeniem. Istnieje też strona internetowa www.krpa.pl

Nowe doświadczenie Krajowej Rady

Jest nim realizacja projektu w partnerstwie z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie oraz z Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywa-

telskich OPUS z Łodzi – „Standardy działań stowarzyszeń abstynenckich”, sfinansowane przez POKL. Wiąże się to z koniecznością standaryzacji usług stowarzyszeń abstynenckich. Wynika to głównie ze wzrostu liczby osób obejmowanych wsparciem oraz faktu, że lokalnie powstaje coraz więcej organizacji, które rozpoczynają wspieranie osób uzależnionych i ich rodzin, nie mając do tego żadnego przygotowania.

Wypracowane standardy pomogą uruchomić działalność oraz rozwijać już prowadzone działania. Standardy pomogą również w pracy z samorządami, które często nie wiedzą, jak powinny być prowadzone działania wspierające osoby uzależnione i ich rodziny. Główną barierą przy realizacji standardów są koszty ich wdrażania. Dlatego opracowane są standardy minimum oraz zaawansowane, które pozwolą wytyczać ścieżki rozwoju organizacji.

Współpraca z PARPA, naszym zdaniem, pomoże w przekonaniu lokalnych decydentów o konieczności rozwoju takiego modelu wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz efektywnego wykorzystania środków przez gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych. Pośrednio projektem zostanie objętych 480 osób – przedstawicieli organizacji pozarządowych, które uczestniczyć będą w 16 seminariach regionalnych, promujących standardy działań stowarzyszeń abstynenckich. Seminaria skierowane będą głównie do członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (radnych, urzędników, społeczników) odpowiedzialnych za politykę w obszarze uzależnień. Rekrutacja prowadzona będzie regionalnie przez PARPA i Związki Wojewódzkie oraz regionalne ośrodki polityki społecznej. Przewidujemy, że opracowanie i wdrożenie standardów pozwoli usystematyzować i zweryfikować dotychczasową współpracę samorządów z organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorze uzależnień. Zwiększy to rolę organizacji abstynenckich w realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W ostatnim obszarze standardy będą promowane we współpracy z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, poprzez włączenie ich do agencyjnych rekomendacji.

Projektem zostaną objęte stowarzyszenia abstynenckie zrzeszone w 10 Związkach Woje-

wódzkich będących członkami Krajowej Rady. Bezpośrednio standaryzacja dotyczyć będzie 60 organizacji (6 organizacji x 10 związków); w każdej organizacji w procesie będą brać udział minimum 2 osoby z zarządów. Wybór uzasadniony jest tym, że standardy będą wdrażane pilotażowo. Działania standaryzacyjne wspierać będzie 20 konsultantów.

Jak widać z przedstawionego materiału, najlepiej i najpełniej wygląda współpraca stowarzyszeń abstynenckich z samorządami lokalnymi; na tym poziomie przez wiele lat dopracowano się systemowych rozwiązań, które tę współpracę ugruntowują.

Oczywiście, obraz byłby niepełny, gdybym nie wspomniał o ludziach, członkach stowarzyszeń, anonimowych działaczach, którzy codziennie z pasją i zaangażowaniem budują potencjał ruchu abstynenckiego w Polsce. Trzeba wspomnieć także i o Zarządach Związków Wojewódzkich z ich prezesami, na których spada największa praca w procesie kreacji i integracji oraz jakości prowadzonych działań, i o Zarządzie Krajowej Rady, o ludziach zaangażowanych i kompetentnych w tym, co robią.

Bardzo duża jest też grupa przyjaciół ruchu abstynenckiego, lobbująca na jego rzecz.

Dopiero ten obraz dopełnia całości prawdy o stowarzyszeniach abstynenckich; świadczy o jego potencjale twórczym i organizacyjnym, dającym perspektywę rozwoju.

Chciałbym zwrócić uwagę, że rok 2012 jest pierwszym rokiem, w którym realizujemy programy w partnerstwie z innymi podmiotami, to świadczy o otwarciu się ruchu na problemy środowiska i współdziałanie z innymi instytucjami i organizacjami niż abstynenckie. To jest cenna i nowa wartość.

W artykule tym celowo nie wymieniałem nazwisk, ponieważ pominięcie kogoś spowodowałoby pewien niesmak i byłoby krzywdzące dla tych osób. Myślę, że ruch abstynencki wreszcie jawi się jako zwarta społeczność z wielotysięcznym aktywnym i liderami, którzy są w stanie podołać obecnym wyzwaniom stawianym przed organizacjami III sektora.

Zachęcam do odwiedzania strony internetowej www.krra.pl, tam można znaleźć jeszcze więcej informacji o nas.

Tabela 2. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu, w czasie ostatnich 12 miesięcy i w czasie ostatnich 30 dni w 2006 i 2010 roku – odsetek badanych w wieku 15-64 lata [n=1246 (2006), n=3900 (2010)]

	2010			2006		
	kiedykolwiek w życiu	w czasie ostatnich 12 miesięcy	w czasie ostatnich 30 dni	kiedykolwiek w życiu	w czasie ostatnich 12 miesięcy	w czasie ostatnich 30 dni
Marihuana lub haszysz	17,6	9,6	5,4	9,0	2,7	0,9
LSD	2,0	0,7	0,4	0,9	0,1	0,0
Amfetamina	4,0	1,9	1,0	2,7	0,7	0,2
Grzyby halucynogenne	2,0	0,6	0,4	1,0	0,1	0,0
Ecstasy	3,4	1,5	0,6	1,2	0,3	0,1
Crack	0,2	0,1	0,0	0,2	0,0	0,0
Kokaina	1,2	0,7	0,5	0,8	0,2	0,1
Astrolit	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Heroina	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Metadon	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kompot	0,6	0,2	0,1	0,2	0,0	0,0
GHB	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sterydy anaboliczne	1,7	0,7	0,5	0,4	0,1	0,0
Substancje wziewne (np. kleje, farby)	1,6	0,5	0,3	–	–	–

Źródło: Centrum Informacji o Narkotykach i Narkomanii KBPN.

to zastanowić się, czy nie zmniejszyć liczby substancji, o których używanie pytamy respondentów. Takie substancje, jak GHB, metadon, crack – jak widać w tabeli 2., nawet na poziomie ogólnopolskim charakteryzuje niski poziom używania. W tabeli przedstawiona została nieistniejąca substancja, której poziom używania służy do weryfikacji szczerości odpowiedzi – jest nią astrolit. Umieszczenie tej substancji pozwala na określenie skali przeszacowania wyników dotyczących używania substancji psychoaktywnych.

Wyniki przedstawionych badań możemy porównać, ponieważ zostały przeprowadzone tą samą metodą. W 2010 roku odnotowujemy używanie marihuany na poziomie 17,6%, co oznacza wzrost w porównaniu do roku 2006 o 8,6 punktu procentowego.

Warto zwrócić uwagę na prezentację wyników pokazujących dynamikę zmiany. W przypadku marihuany mówimy o wzroście o prawie 9 punktów procentowych, a nie 9%. Niekiedy w przedstawianiu danych z badań popełniany jest ten błąd, dlatego zwracam na niego uwagę.

Tabela 3. Obliczanie wskaźników

Wskaźnik dynamiki zmiany obliczamy, wyznaczając dane z roku wyjściowego, np. 2007 jako 100 i obliczając, jaki procent z lat kolejnych stanowią dane po roku 2007.

Do otrzymania danych w latach następnych stosowany jest prosty wzór. Kolejne dane dzielone są przez rok wyjściowy, w tym przypadku z 2007 i przemnażane przez 100. Obliczmy wskaźnik dynamiki zmiany dla liczby podejrzanych z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, przyjmując rok 2007 jako wyjściowy. Liczba podejrzanych wyniosła w 2007 roku: 27976, w 2008: 25971, w 2009: 26206, w 2010: 26865. Wskaźnik dynamiki zmiany wyniesie dla roku 2007: 100, dla 2008: 93%, dla 2009: 94%, dla 2010: 96%, obliczony według wzoru dla roku 2008: $25971/27976*100$.

Wskaźnik na 100 tys. mieszkańców obliczamy poprzez podzielenie liczby, np. zgonów z powodu narkotyków przez liczbę mieszkańców oraz pomnożenie otrzymanego wyniku przez 100 tysięcy. Dla danych za rok 2008 (244 zgony) otrzymujemy wskaźnik 0,64 zgonów na 100 tysięcy mieszkańców, obliczony według wzoru: $244/38\ 135\ 876*100\ 000$.

¹ Koncepcja wskaźnika została opisana w numerze 7/2012 „Świata Problemów”.

² Raporty z badań na młodzieży znajdują się na stronie Centrum Informacji KBPN: <http://www.cinn.gov.pl/portal?id=166545>, a z badań w populacji generalnej: <http://www.cinn.gov.pl/portal?id=166643>.

Małgorzata Kuncewicz

Zachodniopomorskie promuje trzeźwy wypoczynek nad wodą

Według policyjnych statystyk w 2011 roku na terenie Polski utonęło 396 osób. Wypadki najczęściej zdarzały się w miejscach niestrzeżonych lub zabronionych do kąpieli. Aż 134 ofiary utonięć znajdowały się pod wpływem alkoholu. Stanowi to około 30% wszystkich śmiertelnych wypadków, które miały miejsce nad wodą.

Województwo zachodniopomorskie to region przyciągający zwolenników wypoczynku nad wodą i miłośników wodnej turystyki. Samorząd Województwa promuje Pomorze Zachodnie hasłem „Morze przygody”¹. Hasło odzwierciedla charakter regionu – piaszczyste, piękne plaże Morza Bałtyckiego, licznie rozwinięte sieci rzek i jezior, tereny nad Zalewem Szczecińskim. Duża liczba akwenów na Pomorzu Zachodnim sprzyja rozwojowi turystyki wodnej. To raj dla turystów uprawiających żeglarstwo, kajakarstwo, nurkowanie, windsurfing czy kitesurfing. To także doskonałe warunki do wypoczynku dla rodzin, dzieci i młodzieży.

Niestety, atrakcyjne akwenty wodne stanowić mogą również zagrożenie dla bezpieczeństwa, zdrowia, a nawet życia wypoczywających nad nimi turystów. Według policyjnych statystyk w 2011 roku na terenie Polski utonęło 396 osób. Wypadki najczęściej zdarzały się w miejscach niestrzeżonych lub zabronionych do kąpieli. Uwagę zwraca fakt, iż 134 ofiary utonięć znajdowały się pod wpływem alkoholu². Stanowi to około 30% wszystkich śmiertelnych wypadków, które miały miejsce nad wodą. Policyjne statystyki pokazują, jak groźne może być lekkomyślne, nieodpowiedzialne zachowanie nad wodą, a przede wszystkim lekceważenie wpływu, jaki wywiera na organizm spożywany alkohol.

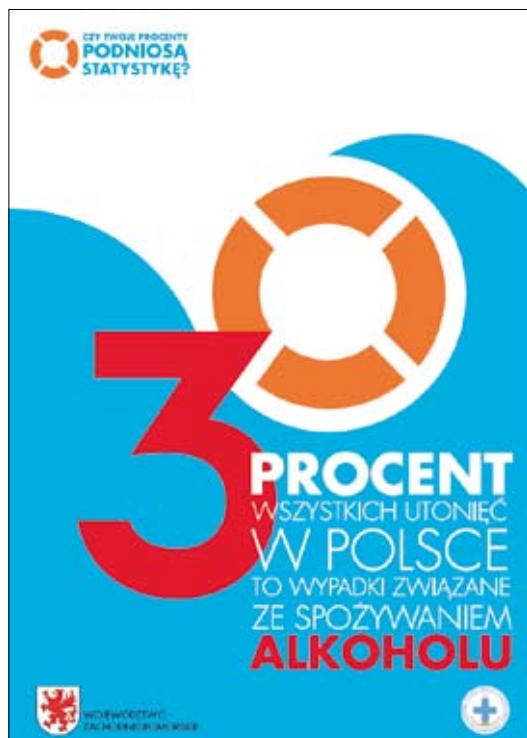
W tej sytuacji, z uwagi na kluczową rolę, jaką odgrywa dbałość o bezpieczeństwo wypoczywających nad wodą, Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego postanowił w bieżącym sezonie letnim uruchomić kampanię

społeczną, mającą na celu propagowanie trzeźwości i ukazanie zagrożeń oraz negatywnych skutków spożywania alkoholu podczas wypoczynku nad i na wodzie. Kampania nosi tytuł „30 procent”, nawiązując bezpośrednio do policyjnych statystyk.

Ważnym impulsem do zainicjowania kampanii było wejście w życie 1 stycznia 2012 roku ustawy o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych. Ustawa, obok definicji dotyczących ratownictwa i obszarów wodnych, określa kompetencje podmiotów uprawnionych do ratownictwa, czy wyszczególnienia spoczywających na samorządach zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa, odnosi się również do poruszania się po wodzie obiektami pływającymi po użyciu alkoholu. Art. 7 ustawy zabrania prowadzenia w ruchu wodnym nie tylko statku, ale również wszelkich innych obiektów pływających, niebędących pojazdami mechanicznymi (np. kajaka, roweru wodnego) osobom znajdującym się w stanie po użyciu alkoholu, nietrzeźwości, po użyciu środka działającego podobnie do alkoholu lub pod wpływem środka odurzającego.

Kampania „30 procent”, realizowana przez Wydział Współpracy Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, wpisuje się w zadania samorządu terytorialnego, które wynikają z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Do zadań tych należy podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz wspieranie przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spoży-

wania tych napojów, a także przeciwdziałanie powstawaniu i usuwanie następstw nadużywania alkoholu. Znaczącą rolę odgrywają tutaj działania informacyjno-edukacyjne, np. kampanie społeczne zmierzające w kierunku ograniczania skutków społecznych nadmiernego spożywania alkoholu oraz zmniejszania udziału osób nietrzeźwych w naruszaniu prawa i porządku publicznego.

Kampania polega na ekspozycji na terenie województwa zachodniopomorskiego plakatów i billboardów zwracających uwagę na problem i promujących zdrowy, bezpieczny wypoczynek nad i na wodzie. W ramach przedsięwzięcia przygotowano gadżety z logo kampanii – piłki plażowe i wodoodporne etui na dokumenty lub telefon, które trafią do amatorów wodnej turystyki. Kampania skierowana jest do mieszkańców województwa oraz do turystów wypoczywających nad zachodniopomorskimi wodami. Wdrażana jest w sezonie letnim, który wiąże się ze zwiększoną ilością wypadków na obszarach wodnych, tj. na wodach śródlądowych i przybrzeżnych, kąpieliskach czy basenach.

Ważnym partnerem kampanii jest Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Zachodniopomorskiego. WOPR działa aktywnie nie tylko poprzez wypełnianie swej codziennej, zasadniczej roli, jaką jest ratownictwo wodne, ale także poprzez inicjowanie i udział w różnego rodzaju akcjach, mających na celu podnoszenie bezpieczeństwa amatorów kąpeli i wypoczynku nad wodą. W ubiegłym roku był to szeroko zakrojony projekt „Bezpieczne kąpieliska 2011”, będący elementem programu „Bezpieczne Morze Przygody”, realizowanego wspólnie przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego, Wojewodę oraz Kuratora Oświaty. W tym roku WOPR realizuje podobny projekt „Bezpieczne kąpieliska i czyste środowisko wodne Województwa Zachodniopomorskiego 2012”, finansowany przez Województwo Zachodniopomorskie, Wojewodę oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska. W jego ramach tworzona jest m.in. aplikacja internetowa do raportowania działań ratowniczych na kąpieliskach w województwie oraz utrzymywana jest dyspozycyjność powołanego w 2009 roku Centrum Koordynacji Ratownictwa Wodnego w Szczecinie.

W wyniku prowadzonych działań, jak rozwijanie elementów systemu bezpieczeństwa (m.in. słupki bezpieczeństwa, łączność), ciągłe podnoszenie kwalifikacji ratowników na kąpieliskach, doposażanie w sprzęt ratowniczy, poprawę oznakowania kąpieliskowego, WOPR odnotował spadek utonięć w roku 2011 w porównaniu do roku 2010. Mimo tego, statystyki WOPR-u odnotowują aż 25 utonięć w województwie w ciągu dwóch wakacyjnych miesięcy minionego roku. Dlatego niezwykle istotne jest niesłabnące zaangażowanie i starania wszelkich możliwych instytucji, organizacji i podmiotów, zmierzające do podniesienia bezpieczeństwa nad wodą.

Doceniając rolę i przekaz kampanii „30 procent”, do jej realizacji włączyło się kilkadziesiąt gmin, które ekspozują plakaty na swoich terenach oraz informują o prowadzonych działaniach poprzez urzędowe strony internetowe oraz za pośrednictwem lokalnych mediów. Niektóre z gmin wzięły na siebie finansowanie działań outdoorowych. Tatiana Duklas z Wydziału Spraw Społecznych Urzędu Miasta Szczecin tak uzasadnia przystąpienie